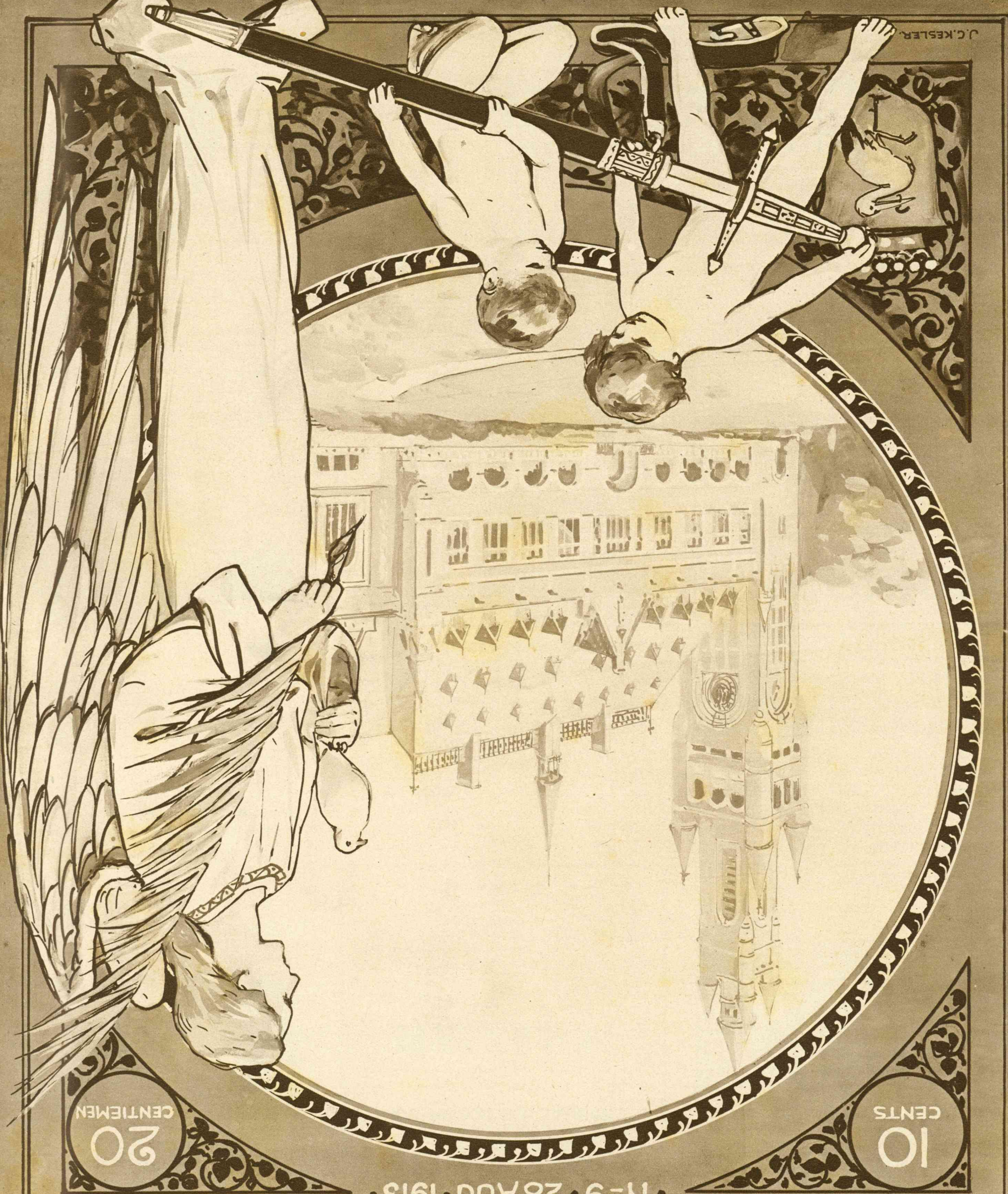

A. W. SUTHOFF'S UITGEVERSMATSCHAAP N. V. LEIDEN

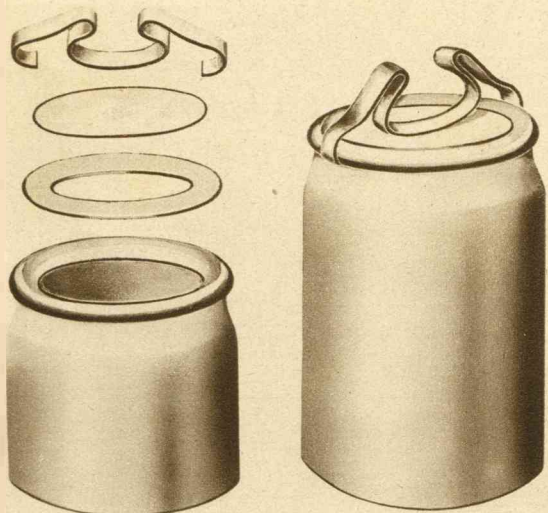

Nº 9 • 28 AUG • 1913

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

PAANORAA

VOOR HET INMAKEN
VAN UWE
GROENTEN EN
VRUCHTEN
MOET U ALLEEN DEZE

STEENEN POTTEN
MET GLAZEN DEKSELS GEBRUIKEN.

Hun ZOUTGLAZUUR waarborgt, dat de
GROENTEN haar VERSCHEN
SMAAK behouden

Deze Potten springen niet bij het Koken.
Deze Potten vereenvoudigen het Inmaken.

Alleen verkrijgbaar bij

B. W. SIEMONS,
MAGAZIJN VAN KEUKENGEREEDSCHAPPEN,
27 UTRECHTSCHESTRAAT, AMSTERDAM

De lekkerste Sausen

voor Gebraad, Visch en Groenten worden
bereid door toevoeging van een weinig

MAIZENA
DURYE A

Bovendien zeer spaarzaam in het gebruik,
daar minder eieren noodig zijn.

Verlangt inlichtingen betr. de prachtige plaatjes en albums bij:

CORN PRODUCTS Co. S. A. Afdeling: 1 9
Keizersgracht 174, Amsterdam.

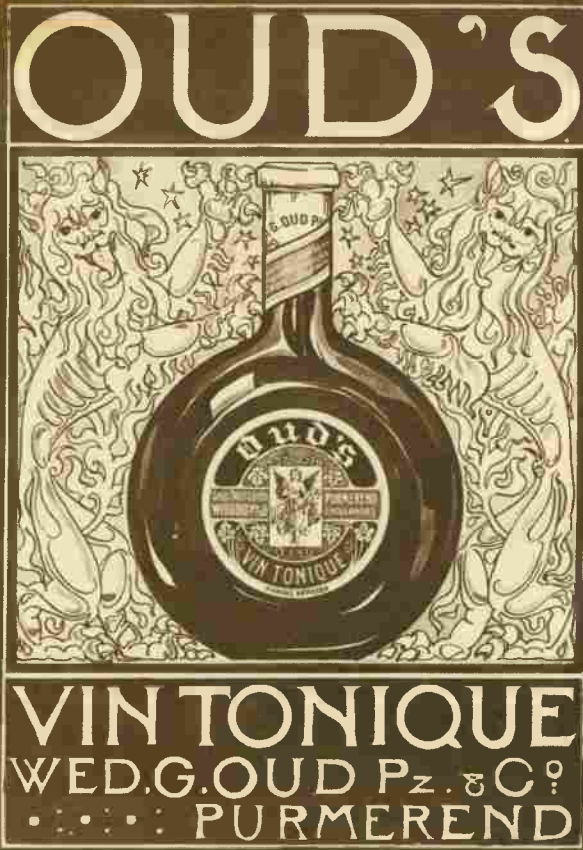
N.V. WED. J. AHREND & ZOON,
SINGEL 24, AMSTERDAM.

PRISMA-BINOCLES van Ahrend, Busch, Goetz, Hensoldt
Zeiss, etc. tegen fabrieksprijzen.

Zee-, Veld-, Reis-, Jacht- en Tooneelkijkers.

VERREKIJERS en TELESCOPEN.

Geïllustreerde Kijkerprijscourant GRATIS en FRANCO op aanvraag.

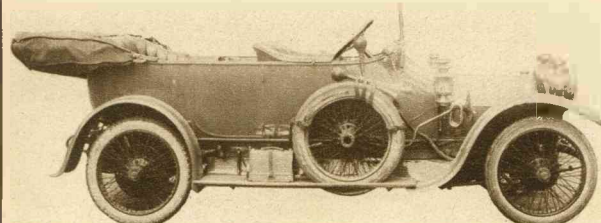

VOOR ALLE AFWIJKINGEN

van den NORMALEN HAARGROEI wende men
zich tot den Hofkapper JUSTMAN JACOB
's Gravenhage

Brochure gratis

Consult f 1.—

BIANCHI
MILANO

BIANCHI-AUTOMOBIELEN

HOOFDVERTEGENWOORDIGERS VOOR NEDERLAND:

W. W. HAALMEIJER & Co.
AMSTERDAM.

Koopjeslijst gratis op aanvraag

SCHOONHEID.

Aubry Sisters' „BEAUTIFIER”

vervangt de poudre, is op de huid
volkomen onzichtbaar, voor-
komt het glimmen, geeft een ieder,
onmiddellijk na gebruik, een
blanke, matte, prachtige teint, en
is tevens een voortreffelijk huid-
verzorgder. In rose en in wit f 1.15.
Verkrijgbaar bij goede Coiffeurs en

Parfumeurs. Op aanvraag zenden wij franco, gratis geill. brochure.
AUBRY SISTER'S AGENCY - AMSTERDAM
CORNELIS SCHUYTSTRAAT 2 .. TELEFOON Z 3403

TER BLIJVENDE HERINNERING

AAN 12½-, 25- OF 50-JARIGE FEESTEN, BIJ VERJAARDAGEN,
OF TER HERINNERING AAN OVERLEDENEN, IS NIETS
WAARDIGERS DENKBAAR DAN IN

NATUURGETROUWE, OLIEVERFKLEUREN GESCHILDERDE
PORTRETTE (PEINTURE BOGAERTS).

Prijzen van af f 8.25 met breeden vergulden lijst.
Uitvoerige geïllustreerde Prijscurant gratis op aanvraag.
H. BOGAERTS & Co. - BOXTEL.

FOTOGRAFISCH ATELIER

MERKELBACH

GEBOUW HIRSCH & Cie
INGANG LEIDSCHEPLEIN
LIFT
TELEFOON NOORD 4801
AMSTERDAM

NEDERLANDSCH-TRANSATLANTISCHE HYPOTHEEKBANK
AMSTERDAM.

Kapitaal f 2,500,000.--, waarvan f 1,000,000.-- geplaatst en volgestort.

Werkt in **CANADA** met Eigen Kantoren

Directie: L. DROOGLEEVER FORTUYN Czn., Amsterdam;
J. MEES G.H.Zn., Winnipeg.

De Bank geeft 5% **PANDBRIEVEN** uit
in stukken van f1000.--, f500.-- en f100.--

PANORAMA

GEILLUSTREERD WEEKBLAD

Uitgave A. W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij, Leiden.

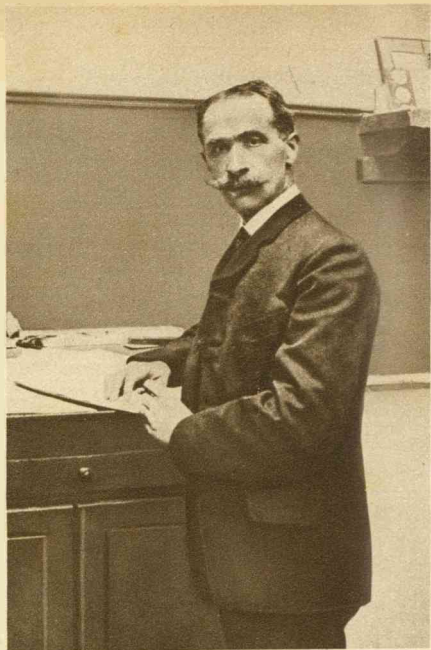
**
**

* ADRES VOOR REDACTIE EN ADMINISTRATIE: *
DOEZASTRAAT 1, TELEFOON 1, LEIDEN.

**
**

PRIJS PER NUMMER 10 CENT

VOOR BELGIË 20 CENTIEMEN

CORDONNIER,
DE BOUWMEESTER VAN HET VREDESPALEIS

DE OPENING VAN HET VREDESPALEIS

Er is nauwelijks een gebeurtenis van groote internationale beteekenis te denken, waarvan de spot in dergelijke mate, in woord en beeld, zich heeft meester gemaakt, als van de oprichting, den bouw, de opening van Carnegie's stichting, het Vredespaleis. Het is wel alsof alle humoristen ter wereld, alle caricaturisten van naam, van het oogenblik af dat de edel denkende Amerikaan ettelijke millioenen guldens beschikbaar stelde voor den bouw eener schitterende behuizinge voor het internationale gerechtshof van bemiddeling tusschen de Staten, zich het oude latijnsche adagium hebben herinnerd, "dat het moeilijk is geen satire te schrijven."

Nu zijn satire en spot wapenen die niet zelden verwonden wie er zich van bedient. En ook de geestigste mensch dient niet te vergeten, dat de bliksem van den spot nooit of te nimmer den eik der overtuiging ontwortelen kan.

Eeuwen en eeuwen achtereen heeft men den spot gedreven met den vermetelen mensch, die poogde om zich, een vogel gelijk, in het ijle luchtruim te bewegen. Dag aan dag nog eischt een gansch nieuwe wetenschap koene levens — maar men vliegt!

De eerste man, die zich met een regenscherm op straat vertoonde, is uitgelachen als een zot. Maar wie thans moedwillig in een stortbui gaat, wordt voor niet veel minder dan een dwaas gehouden.

Indien Marconi in de middeleeuwen had geleefd, zou het zeer vermoedelijk bij spot niet gebleven zijn, maar hadt men hem wellicht op den brandstapel gebracht.

Het is nu eenmaal zoo, dat, heel de geschiedenis der menschheid door, de dragers van groote denkbeelden zijn verketterd, dat men steeds vreemd heeft gestaan, gereed met spot en hoon en erger, tegenover elke gedachte die bestemd scheen om in den gang der gebeurtenissen, gelijk men die als onvermijdelijk aanvaardde, een omwenteling te brengen.

Toegegeven kan worden, dat de wereldgebeurtenissen, schier van het oogenblik af, dat Carnegie het plan vormde om aan de wereld-conferenties voor den vrede en aan het door de eerste vier conferenties ingestelde hof van bemiddeling een eigen woning te verschaffen, een verloop hebben genomen, dat weinig bemoedigend scheen voor de verwezenlijking van het grootsche denkbeeld der vrede onder de volkeren.

In nagenoeg elk deel van de wereld stonden de volkeren gewapenderhand tegenover elkander en ten dage dat het Vredespaleis geopend wordt, is de vrees voor zoodanige verwikkelingen die gansch Europa in vuur en vlam zouden gezet hebben, te nauwnoodig geweken.

Zeker, spot en satire hadden een dankbaar arbeidsveld. Er kon gesmaald worden op goedmoedige,

goedgelovige pacifisten, op het nastreven van utopiën, op de beweerde onoprechtheid van staatslieden, diplomaten en van de vorsten, hun meesters, die met den olijftak zwaaiden, maar het kruut droog hielden, de bewapeningen van legers en vloeten gestadig opdreven, in een voortdurende bedreiging van de welvaart der volkeren.

Maar dit was dan toch alleen mogelijk, indien men zich op het standpunt stelde, dat degenen die oorlog willen voorkomen, die het Recht in de plaats willen stellen van de kracht der wapenen, die aan de arbitrage grooter beteekenis in den omgang der Staten willen zien toegekend, inderdaad een utopie nastreefden.

De inrichters van de eerste Internationale bijeenkomst voor den Vrede, in Mei—Juli 1899 te 's-Gravhage gehouden, hebben van stonde af aan elk utopistisch streven terzijde gesteld. Il ne s'agit pas d'entrer dans la domaine de l'utopie, zeide wijlen de heer Staal, de Russische afgevaardigde, in zijn openingsrede. En hij liet er op volgen:

„Bij het werk, dat wij gaan ondernemen (een werk dat hij te voren aldus had aangeduid: *prévenir les conflits par les moyens pacifiques*) moet rekening gehouden worden met het mogelijke, moet niet gestreefd worden naar het najagen van afgetrokken denkbeelden. Zonder iets prijs te geven van onze uiterste verwachtingen, moeten wij blijven op den bodem der werkelijkheid, die in al haar

diepten onderzoeken, om vaste grondslagen op te bouwen, welbegrensde onderlagen vast te stellen."

Zoo was het toen — zoo is het nog, ondanks alles wat sedert is gebeurd.

Zeker, aan de dolzinnig schijnende opdrijving der bewapeningen kwam nog geen einde; zeker, sedert 1899 werd menige veldslag en zeeslag geleverd, die tientallen millioenen aan geld en honderdtallen van millioenen, in geld uitgedrukt, aan menschenlevens hebben gekost, en nimmer scheen de gedachte aan wereldvrede verder van ons, dan in de maanden die aan de opening van het Vredespaleis juist voorafgingen.

Maar ook — hoevele geschillen van volkenrechtelijken aard werden in dien tijd niet in der minne beslecht, zonder dat naar middelen van geweld behoefde te worden omgezien?

Laat men dat toch niet vergeten, als men meent dat de opening van het Vredespaleis in het licht der jongste wereldgebeurtenissen een ietwat komischen indruk maakt. Want die meening is een onjuiste.

* * *

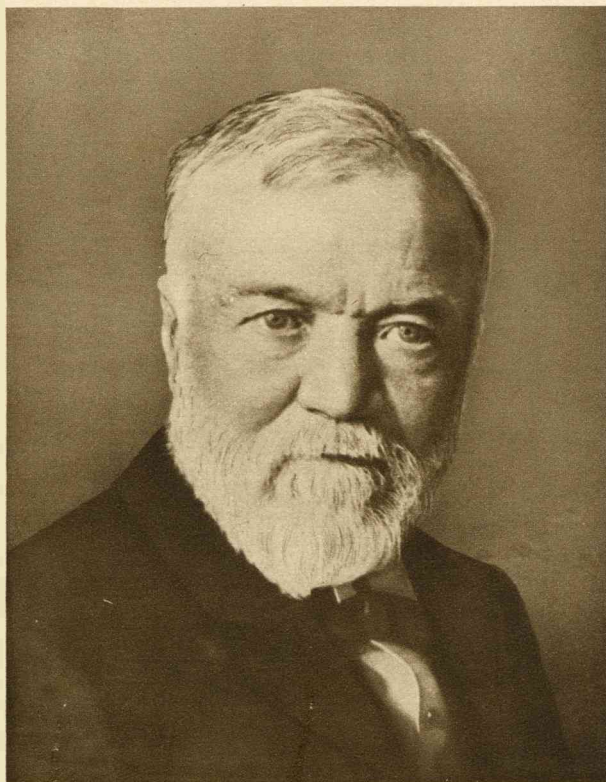
Het is een onvergankelijke eer voor ons land dat de beslechting van dergelijke geschillen op Nederlandschen bodem zal geschieden, dat hier gearheid zal worden aan de verdere volmaking van het volkenrecht.

Gansch onverdiend is die eer niet. Ter eerste Vredesconferentie is het herinnerd:

„Het is op den historischen bodem der Nederlanden, dat de grootste vraagstukken van het staatkundig leven der Staten behandeld zijn; hier heeft, mag men zeggen, de wieg gestaan van de wetenschap van het internationale recht; eeuwen achtereen hebben de voornaamste onderhandelingen tusschen de Europeesche mogendheden hier plaats gehad; het is, eindelijk, hier dat die merkwaardige transactie werd ondertekend, die een „trêve" stelde aan de bloedige twisten der Staten. Wij bevinden ons dus volledig op de geschiedkundige lijn."

Zoo is dan voor ons, Nederlanders, de opening van het Vredespaleis, een gebeurtenis ook van groote nationale beteekenis. Want zonder onbescheiden te zijn, mogen wij in de plaatsing van het Vredespaleis op Nederlandschen bodem een erkenning zien van hetgeen onze beste zonen, in de richting van vrede tusschen de volkeren, voor het welzijn van gansch de menschheid hebben gedaan.

Wij mogen in het Vredespaleis zien een geschenk van de Nieuwe Wereld aan de Oude, waar de kiem gelegd werd voor de overal zich ontwikkelende edelmoedige denkbeelden van broederliefde en menschenmin; een hulde ook aan het land dat een GROTIUS en een ASSER zijn zonen mag noemen, het kleine land, dat, naar het onsterfelijk woord onzer hooggeëerbiedigde Koninginne-Moeder, groot zij en blijve, in alles waarin een klein land groot kan zijn!

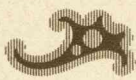

ANDREW CARNEGIE

Karnebeck

Een nuttelooze opoffering

De grootste opofferingen zijn altijd vergeefsche opofferingen. (oud spreekwoord)

Geloof niet dat er in heel Estramadura een mooier meisje was dan Brigida, de dochter van den ouden ezeldrijver Fernando uit Zafra. Niet alleen ik dacht zoo, als ik haar ontmoette wanneer ik eigenaardige, oude hoekjes in die schilderachtige stad schetste, maar alle jongens van de stad vonden het. Dikwijls praatte ik met den ouden Fernando en dikwijls kreeg ik een glimlach van Brigida. Ik was een dolle artist en verzot op antiquiteiten, iemand om een grapje mee te hebben maar niet om ernstig genomen te worden; en ofschoon zij mij beschouwde als een vaderlijken vriend, konden wij het heel goed met elkaar vinden. Ik logeerde boven hun winkel, en dat was de reden waarom ik zoo'n belang stelde in wat een onderhoudend blijspel beloofde te zijn. Het was ook eerst een comédie, maar het werd een tragedie en van beide kon ik slechts toeschouwer zijn. In een moeilijken strijd staat men dikwijls alleen en dat was ook met Brigida het geval; er zijn geen nieuwe treurspelen die zoo hartroerend zijn als de oude tragedies en ook zijn in al de groote treurspelen drie spelers; er zijn altijd twee vrouwen en één man, of twee mannen en één vrouw.

In Brigida's geval was het natuurlijk twee mannen en één vrouw. Zij had vele aanbidders, maar slechts twee kwamen in aanmerking. De eene was de oude Guarda, de sigarenhandelaar, die zoo rijk was als de rijken in dat gedeelte van Spanje zijn. Zijn inkomen zal ongeveer driehonderd dollars bedragen hebben; en dan was er de jonge José Perez, die, ofschoon hij van goede familie was, juist genoeg geld had om sigaretten te koopen. Maar hij was knap genoeg om het hoofd van een meisje op hol te brengen, en heel gauw veroverde hij Brigida's hart. De oude Guarda kon met al zijn rijkdom haar liefde niet winnen. Perez kon het en hij kon ook zingen. Hij kwam onder haar raam staan, zooals het daar gewoonte is en werkelijk, zelfs ik vond het aardig om hem te hooren en dus verbaasde het mij niet, dat Brigida's oogen welsprekend werden als hij naderde.

Het verwonderde mij altijd waarom de oude Guarda alles zoo kalm opnam, maar hij wist meer dan wij. Hij wachtte slechts. En eens op een dag toen hij begon te grijzen, onderstelde ik dat er onraad was. Het was in de dagen voor den Cuba-oorlog, de dagen dat de noodlottige kolonie Spanje van haar mannen beroofde en juist toen de Amerikanen partij kozen voor de Cubanen. Perez' regiment werd naar Cuba gezonden. Drie weken hadden zij om afscheid te nemen en het waren drie droevige weken.

Nu eens in welsprekend zwijgen, dan tragisch of woordenrijk in hun wanhoop zwoeren zij elkaar eeuwige trouw en onder Brigida's venster bezong Perez zijn zielesmart. Slechts als de zon nooit meer aan den hemel zou schijnen zou hij haar vergeten en de wonderen van dapperheid die hij te harer eere zou bedrijven, deden mij medelijden gevoelen voor alle Yankees die onder het vuur van zijn geweer zouden komen.

Spanjaarden zijn eigenaardige minnaars en zij kunnen een afscheid heel schilderachtig maken.

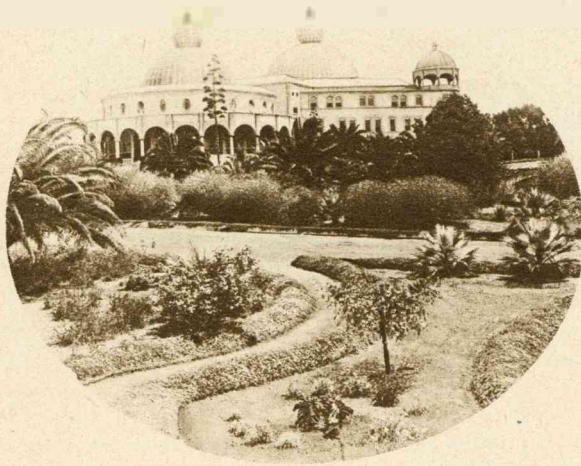
„Hij zal nooit terugkomen senior, zeide de arme Brigida tegen mij toen ik haar zag en groote tranen vielen op haar kantkussen. „Santa Maria, zij zeggen dat die Amerikanen vreeselijk zijn, zij kennen geen medelijden en sommige zijn zelfs menscheneters, het is waar! Miguel heeft het mij verteld.”

Ik kende Miguel als een ouden schelm, die als ongeschikt voor den dienst naar huis was gezonden en die nu zijn bureu onthaalde op schrikwekkende verhalen over den oorlog. Ik verdacht hem altijd, dat hij nooit meer had gedaan dan koorts krijgen toen hij in de communicatie lijnen diende.

En terwijl ik met Brigida praatte, besprak de oude Guarda de zaak met haar vader.

„Velen gaan, maar weinigen keeren terug,” zeide hij, „het zou het beste zijn als hij een van de velen was, hij komt te dikwijls bij Brigida.”

„Het is nog maar veertien dagen, zeide de oude man,

Point Loma,
Hoofdkwartier van het Theosophisch Genootschap.

en zij zal hem wel gauw vergeten. Wees nu vriendelijk voor haar, dat is beter dan te beproeven hun te scheiden.”

„Als hij weg is en het meisje verloofd met mij, zeide Guarda, dan zal ik al je schulden betalen en dan behoef je niet meer te werken.”

„U is te goed, te goed, zeide Fernando; vertrouw mij, ik zal opletten.”

Brigida was voor hem, vrees ik, maar een stuk koopwaar, dat hem een goeden, ouden dag moest verschaffen. Zijn dikke, indolente, luie vrouw zeide niets. Zij was te dik om gevoelig te zijn. Zij kon met haar dochter weenen over de scheiding en een half uur later met haar man over zijn schulden en moeilijkheden en dan als zij niets beters te doen had over zich zelf. Zij was gauw aangedaan maar

nooit diep geroerd. Zij zou zelfs met mij getreurd hebben als ik mij op haar medegevoel had beroepen. Het hartstochtelijke romantisme van sommige Zuidelijke rassen verandert dikwijls in een flegmatische levensopvatting.

De knappe Perez en Brigida stortten hun hart voor elkaar uit, en de oudjes grijsden: „Laat ze maar” schenen zij te zeggen „de brutale nietsnut gaat weg en komt niet meer terug.”

Cuba was voor vele Spaansche moeders en meisjes een monster dat nam, en niets terug gaf.

Het afscheid was werkelijk hartverscheurend, ofschoon het voor mij iets tooneelmatigs had; maar het schilderachtige afscheid was ernstig genoeg. Eerst schenen zij zoo kinderlijk in hun wanhoop, maar voordat Perez vertrok veranderde hun houding. Ik merkte dit op toen ik met Brigida naar het station ging om het vertrek van Perez' regiment te zien. Een nieuwe, droevige vrouwelijkheid scheen over het meisje te zijn gekomen, terwijl Perez, als het droevige figuurtje hem niet van uit de menigte had toegewuifd volmaakt gelukkig zou geweest zijn.

Een nieuw gevoel bezielde hem; hij en zijn compagnie waren buitengewoon opgewonden. Zij waren de helden van het oogenblik, zij zouden die vervloekte, bemoeizieke Amerikanen naar de hel zenden, zij riepen „Oive el Rey” en „Adios” en keken alsof zij zich de knapste kerels onder de zon voelden. Toen stoomde de trein weg en de spottende zon, zond haar stralen neer op de achtergelaten vrouwen. Werkelijk, het was nu geen schilderachtig drama meer!

„Het is makkelijk voor de mannen, zeide de arme Brigida. het is altijd makkelijker voor de mannen, Santa Maria wat moet ik doen als hij niet terugkomt!?”

Ik troostte haar zoo goed ik kon, maar gelukkig luisterde zij niet naar mijn dwaasheden. Het arme ding ondervond de treurigheid van het leven, en de eenzaamheid er van.

II.

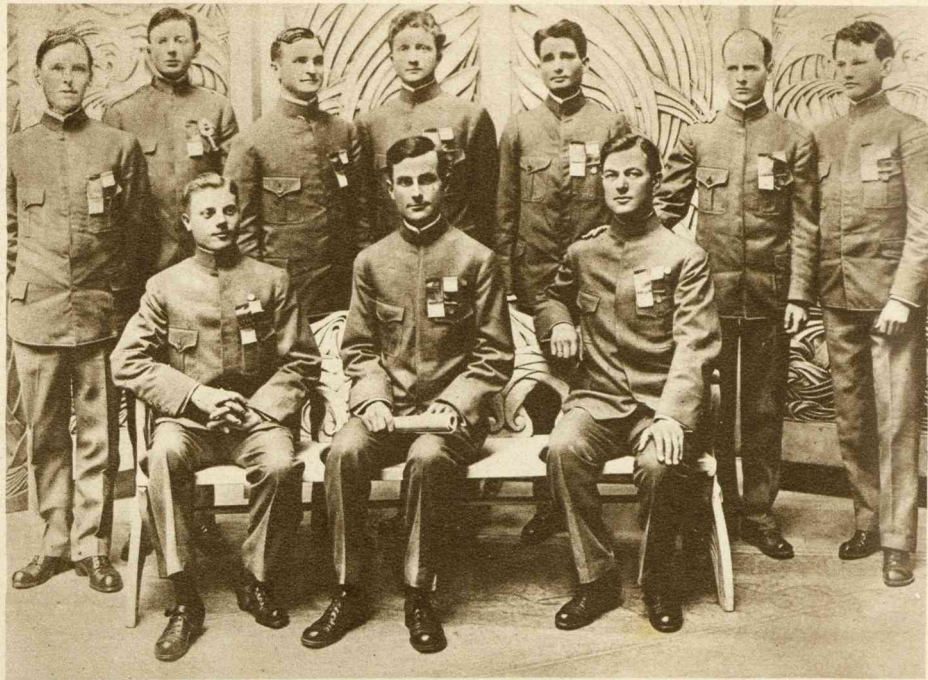
Kort daarna ging ik weg; ik geloof dat ik wegging omdat ik het huwelijk van Brigida en Guarda niet wilde zien, want dat zou waarschijnlijk plaats hebben nu Perez vertrokken was. Niets kon Brigida troosten en toen ik met haar Vader er over sprak keek hij naar den grond, maar zeide niets en haar Moeder weende. Ik geloof dat zij toen meer wist dan wij.

„Men moet trouwen, zeide zij, en senior Guarda is rijk. Arme Perez! Ja, hij was knap, maar je kunt niet trouwen zonder geld en hij is arm en als hij terugkomt is hij nog altijd arm; en dan als hij terugkeerde met één been zooals de oude Miguel zou hij dan knap zijn?”

„Maar zij houdt van hem!” antwoordde ik.

„Goede Hemel, ja! Op dien leeftijd heb je altijd lief maar je trouwt niet altijd hem die je lief hebt! Hield ik van Fernando toen ik met hem trouwde? Kijk hem maar eens aan! Geloof u dat, dat mogelijk was?”

Eerlijk gezegd kon ik hem mij niet als een aantrekkelijk minnaar voorstellen en dus waagde ik de onderstelling dat hij goed voor haar was!

Mrs. Tingley, de leidster van het Theosophisch Genootschap, welks hoofdkwartier gevestigd is te Point Loma, in Californië (zie foto) bezocht ons land. Bovenstaande foto's stellen de dames en heeren, leden van het Raya Yoga koor en orkest voor, die Mrs. Tingley op haar reis vergezellen.

„Goed voor mij!” Daar had zij blijkbaar nooit over gedacht. „O, neen hij is niet goed voor mij, ik ben goed voor hem! Als een vrouw trouwt dan is zij goed voor haar man en als je getrouwd bent zijn ze allemaal eender. Liefhebben is plezier, trouwen is werk. Maar ik klaag niet en Brigida zal niet klagen want senor Guaraa is rijk en hij zal de schulden betalen.”

Bijna een jaar later keerde ik terug en toen dacht ik dat ik mijn oude kamers wel weer kon betrekken.

Het was nacht — een wonderlijk heldere nacht — en ik zwierf door de kromme straten van Zafra die altijd mijn verbeelding geprikkeld hadden.

Er was feest ter eere van een heilige of van iets anders en een gedeelte van de stad was op een eigenaardige manier verlicht; ik vervolgde mijn weg en bevond mij plotseling in de schaduw van het groote nonnenklooster, waar de zusters van Santa Cistercia hun goede daden bedrijven. Er was ook een hospitaal aan verbonden en dikwijls had ik de gesluierde nonnen in de armenwijken gezien, helpend waar zij konden.

Als men alleen Protestante landen kent, begrijpt men nooit geheel het roerende vertrouwen en het geloof dat de armen in hun kerk en haar instellingen hebben in plaatsen waar de geestelijkheid overheerscht. Nergens ziet men dit sterker dan in Spanje; een stervend volk misschien, maar een volk op een buitengewoon schilderachtig doodsbed.

De kale, gewitte muren doemden op uit het duister en toen ik langs de sombere deur ging, zag ik een donkere gestalte zachtjes de brede trappen opsluipen en toen aarzelend blijven stilstaan. Eerst begreep ik het doel van de vrouw niet, maar toen, het pakje in haar armen bemerkend, begreep ik.

Het was een van die arme schepsels, die haar kind naar het draaiende kribje brengen, dat in Spanje nog gevonden wordt in de deuren van hospitalen en nonnenkloosters. Dikwijls had ik die met zachte kussens bekleede kribjes bekeken, waarin de vondelingen of de kinderen waarvan de moeders uit armoede, of om andere redenen afstand willen doen, neer gelegd worden. Het kribje is altijd klaar en het kind wordt er in gelegd, waarop de vrouw na een laatste blik op het kindje geworpen te hebben, het kribje — dit draait om een spil — naar binnen duwt. Dan trekt zij aan een bel en verdwijnt. Het is de laatste maal dat de moeder haar kind ziet; haar eenige troost is, dat men zegt, dat de nonnen heel goed voor de kinderen zorgen en dat de staat, geloof ik, voor hun gedeeltelijke opvoeding zorgt.

Deze vrouw scheen afkeerig te zijn van den stap, die zij ging doen. Zij aarzelde en bij het licht dat op de muren weerkaatste, zag ik, dat zij de doek, die het kind bedekte, oplichtte met een gebaar, alsof zij het wou toonen aan iemand die achter haar stond of misschien een laatste beroep doende op de mededoogenlooze hemel, schitterend van sterren.

Toen, met een snik, nam zij het uit haar doek, kustte het hartstochtelijk en legde het in het kribje. Zij draaide het snel rond alsof zij vreesde dat haar moed haar zou verlaten en bijna voor dat ik de klank van de bel hoorde, was zij vlug naar beneden gekomen en bonsde tegen mij aan. Toen voor het eerst herkende ik haar. Het was Brigida, haar gezicht verwrongen van smart, maar zij was niet meer het schreiende meisje, dat ik een jaar geleden had gezien; zij was nu een vrouw, die had geleden en die nu met haar kind alle hoop had opgegeven. Zij struikelde en viel bijna, ik greep haar bij den arm en trachtte toen mij te houden alsof ik van niets wist; ik sprak over onverschillige dingen en deed vragen.

„Zouden haar ouders mij nog willen hebben op mijn oude kamers?”

„Zeker, antwoordde zij, de senor kan komen.”

Toen was ik onhandig genoeg om haar te laten vertellen wat er gebeurd was.

„Is José Perez teruggekeerd?”

„Neen senor, hij zal nooit terugkeeren!” snikte zij.

„En jij trouwt met oude Guarda?”

„Ja, senor.”

„Is Perez dood?”

Zij wist het niet, hij had nooit geschreven en zij had niets van hem gehoord.

En toen beetje bij beetje, hoorde ik iets van de tragedie die zich in mijn afwezigheid had afgespeeld. De dingen waren van kwaad tot erger gekomen in de kleine huishouding.

Haar vader was ziek geweest, haar moeder knorrig en de oude Guarda had als het noodlot toegezien en gegrijnsd; hij wilde het kind over het hoofd zien, maar tot één prijs.

Iedereen zeide dat het zoo goed van hem was om haar nu nog te willen trouwen, een meisje zonder naam, een slechte vrouw. Ik onderstel, dat ik mij verwonderd toonde, dat zij zoo gewillig was om zich op te offeren.

„Dat begrijpt u niet senor,” zeide zij en ik zag dat zij geen tranen meer had. „Er komt een tijd dat men moe is. Ik heb „neen” gezegd, Santa Maria hoe vaak heb ik niet „neen” gezegd en de heilige Maagd gebeden om mij te helpen! Maar zij zijn met hun drieën en drie zijn sterker dan ééne. Thuis zeggen zij niets, maar zij kijken mij aan en hun oogen zeggen: „wij verhongeren, Brigida laat ons

De Engelsche prinses Mary en prins Albert in Earl's Court te Londen in een karretje van den bergspoorweg (montagne russe).

verhongerden.” Je wordt eindelijk moe en ik ben uitgeput. Het kan mij niet meer schelen.”

Ik kon niets doen, niets zeggen, maar wij waren oude vrienden en ik denk dat het haar verlichtte om haar hart uit te storten voor iemand die met haar meevielde.

De straten in dit gedeelte van de stad waren verlaten, heel Zafra maakte plezier in het andere gedeelte. Wij gingen langs een huis waarvan de deur openstond; binnen zat een meisje bezig een kind te verzorgen en er voor zingend.

Met een wenk hield Brigida mij tegen en wij luisterden een oogenblik naar een wiegeliedje, dat ik dikwijls door de vrouwen in Spanje heb hooren zingen.

Brigida luisterde als betooverd, zij huiverde en wendde zich tot mij: „U hebt mij gezien senor? U weet waar ik geweest ben?”

Ik knikte. „Is het niet wreed! Dat zong ik ook voor mijn kleinen José, en dat meisje mag gelukkig zijn en ik niet. Ik hield zooveel van hem, mijn kleine José was alles, wat ik had om mij aan hem te herinneren.”

„Was het noodig?”

Plotseling veranderde zij geheel en zij snelde vooruit tot wij den hoek van de straat omgingen en voor het huis stonden. Toen draaide zij zich plotseling om met een woeste uitdrukking in haar oogen. „U moet niets zeggen, en zij zullen niets zeggen, maar ik zal het U vertellen omdat U José Perez ook kende en U ook van hem hield; maar hij ging weg en ik weet zeker dat hij dood is en wat moet ik doen met mijn zoontje, mijn hartekind als ik trouw? Moet ik hem hier laten?” Zij wees naar de deur. „Hier zou hij niet lang leven en Sr. Guarda — U kent hem niet, maar ik ken hem — hij zou hem dooden. Hij wilde mij hebben, hij heeft mij gevangen. Ja, ik ben gevangen. Maar hij hield niet van José Perez en diens kind zou hij dooden. Hij is heel wreed. De goede nonnen zullen mijn kleinen José verzorgen en misschien als hij een man is en de oude Guarda is dood zullen zij hem mij laten zien. Hier zullen zij blij zijn omdat hij weg is en ik zal lachen omdat hij veilig is, maar mijn hart zal weenen. Ik zal nu altijd weenen. Perez is dood, hij is nu in den hemel, dat weet ik en voordat ik mijn zoontje naar de nonnen bracht hield ik hem omhoog zoodat zijn Vader hem zou zien en begrijpen wat ik deed.”

Ik betrok mijn vroegere kamers weer en binnen de week werd het huwelijk voltrokken. De oude Guarda met een leelijken grijnslach op zijn leelijk gezicht bracht de doodsbleeke Brigida naar zijn huis.

Ik zag Brigida slechts één keer terug, drie weken voordat ik Zafra verliet. Het was op den morgen na den dag dat ons gedeelte van de stad in koortsachtige opwindung was over het bericht, dat José Perez niet dood was; hij kwam zelfs terug, hij kon elk oogenblik hier zijn! De gemeene Amerikanen hadden hem gespaard en niet alleen dat, hij was ook bevorderd en hij kwam terug om Brigida te trouwen! Hij was te lui geweest om te schrijven, maar nu was alles in orde. Er waren menschen genoeg die hem het nieuws vertelden en hij nam het slecht op, zooals te verwachten was.

Een dag later werd Brigida doorstoken gevonden op de trappen, die ik haar had zien opsnellen in den nacht toen zij haar kind wegbracht. Haar vroegere aanbieder werd gearresteerd, als verdacht van den misdaad en later terechtgesteld. Het eenige wat hem speet was, dat hij den ouden Guarda ook niet had gedood, maar de oude man was zoo voorzichtig geweest om in huis te blijven. Brigida was nog niet dood toen zij haar vonden en zij vroeg naar mij. Het was aandoenlijk om haar te zien.

„Hebben zij hem gepakt?” vroeg zij flauwtjes.

Ik knikte.

„Zullen zij hem dooden als ik sterf?”

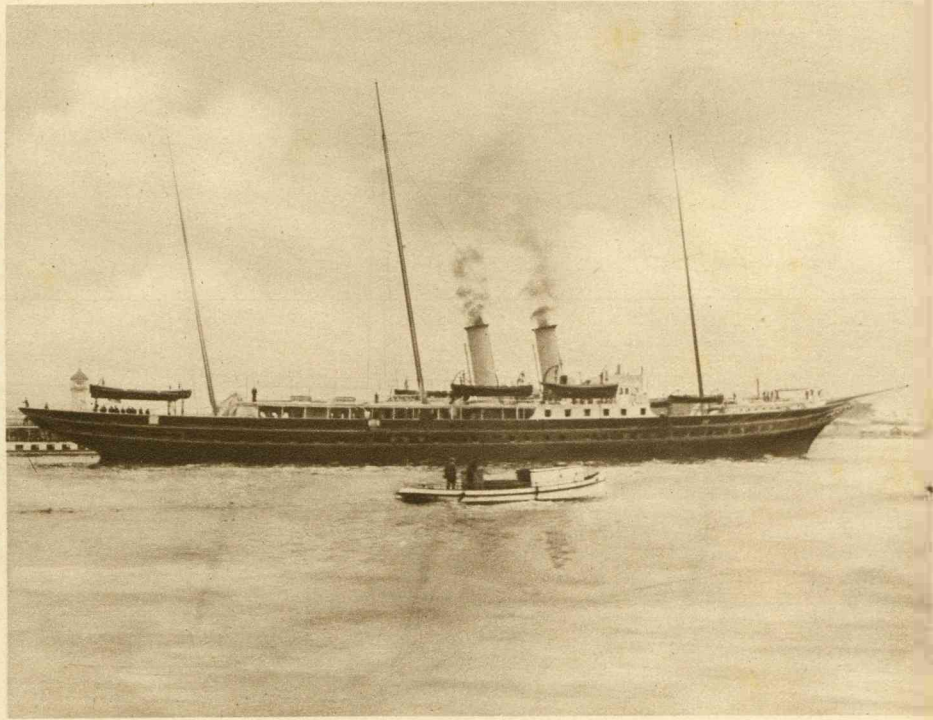
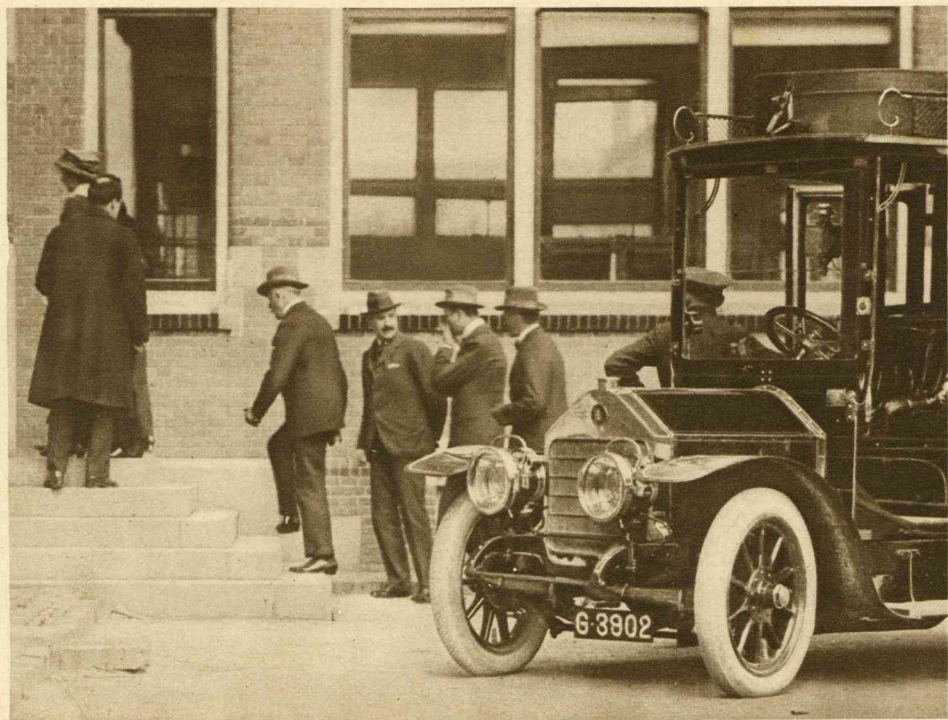
„Daar ben ik wel bang voor.”

„Arme José! Ik zou zoo graag willen, dat U hem vertelde waarom ik daar was. Ik wilde de nonnen smeecken om mij ons zoontje terug te geven, zoodat zijn Vader trotsch op hem kon zijn. Ik dacht, dat dat hem misschien gelukkig zou maken en hem mij zou doen vergeten.” „Misschien is het beter zooals het nu is,” zeide ik.

„Ik dacht dat hij zou ontsnappen,” zeide zij, ik heb niet gezegd wie mij heeft gestoken, ik wilde dat hij zou ontsnappen. Arme José! En ik sterf en hij zal ook sterven; misschien zal hij mij vergeven als wij beiden dood zijn? Het was het laatste wat ik van Brigida hoorde, want dien nacht stierf zij.

En nu als ik een schets maak van de oude deur en de witte muren waar de pleister en de kalk van afschilferen, dan denk ik er over hoeveel arme vondelingen, die aan de zorg van de nonnen worden toevertrouwd, een even treurige geschiedenis hebben als José.

Naar het Engelsch van
FREDERICK M. FENN.

De Hertog van Connaught heeft een kort bezoek gebracht aan ons land; aan boord van zijn jacht „Alexandra” (zie foto) kwam hij te Rotterdam aan. De andere foto stelt den hoogen gast voor, aankomende bij de diamantslijperij der firma Asscher te Amsterdam.

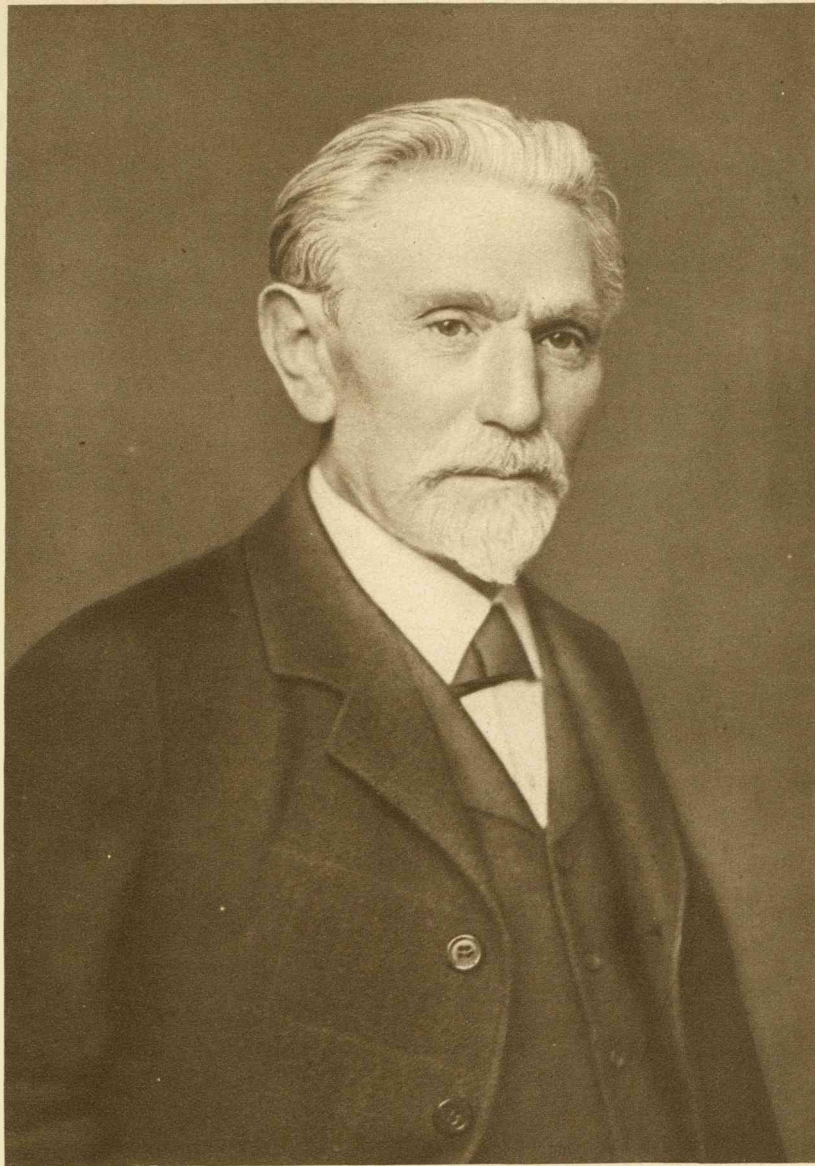
† August Bebel.

De bekende leider der Duitsche sociaal-democraten is weinige dagen geleden, in Zwitserland, waar hij voor gezondheid vertoefde, overleden.

Men duidde hem gewoonlijk alleen bij zijn tweeden voornaam aan, want hij heette Ferdinand August en werd 22 Febr. 1840 te Keulen geboren. Hij koos het handwerk van een schrijnwerker en oefende dat in 1860 te Leipzig uit. Daar zette hij zijn eerste schreden op het gebied der arbeidersorganisatie en op 25 jarigen leeftijd was hij dan ook voorzitter van een arbeiders-ontwikkelingsvereniging. Eigen ontwikkeling deed hem de zijde der sociaal-democratie kiezen, in wier rijen hij spoedig als op den voorgrond tredend strijder plaats nam.

Zoo begon hij in 1869 zijn medewerking aan den „Volksstaat“, die later de „Vorwärts“ is geworden. Doch tevoren was hij reeds, in 1867, medelid geworden van den Noordduitschen, die in 1871 de Duitsche Rijksdag werd. Daarin heeft hij van 1871, met onderbreking van twee jaren, 1881—1883, tot zijn dood zitting gehad en hij was een der oudsten, zoo al niet de oudste in dienstjaren van alle Rijksdagleden.

Met wijlen Singer en Liebknecht, begaafde

redenaars en bekwame penvoerders, als hij, heeft Bebel de Duitsche sociaal-democratische partij van de eene overwinning naar de andere geleid; het aantal op zijn partijgenooten uitgebrachte stemmen voor zetels in wetgevende lichamen tot millioenen zien stijgen; het getal der door hen ingenomen plaatsen in den Duitschen Rijksdag van een handvol tot niet minder dan 110 zien aangroeien.

In zijn partij was Bebel een man van groot gezag, doch niet minder in de internationale bijeenkomsten van geestverwanten.

Zijn ter aardebestelling, of beter, de gang van zijn stoffelijk overschot naar de inrichting voor lijkverbranding te Zurich, is als de begrafenis van een vorst geweest.

Niet minder dan duizend kransendragers gingen aan zijn lijkbaar vooraf. Niet minder dan negenduizend menschen volgden de baar. Uit schier elk land van Europa, voor Nederland Mr. Troelstra, waren lijkredenaars gekomen, om te spreken uit naam der buitenlandsche sociaal-democraten.

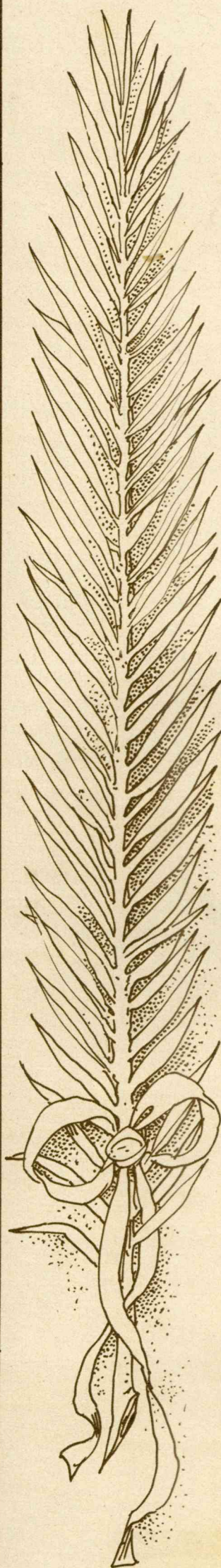
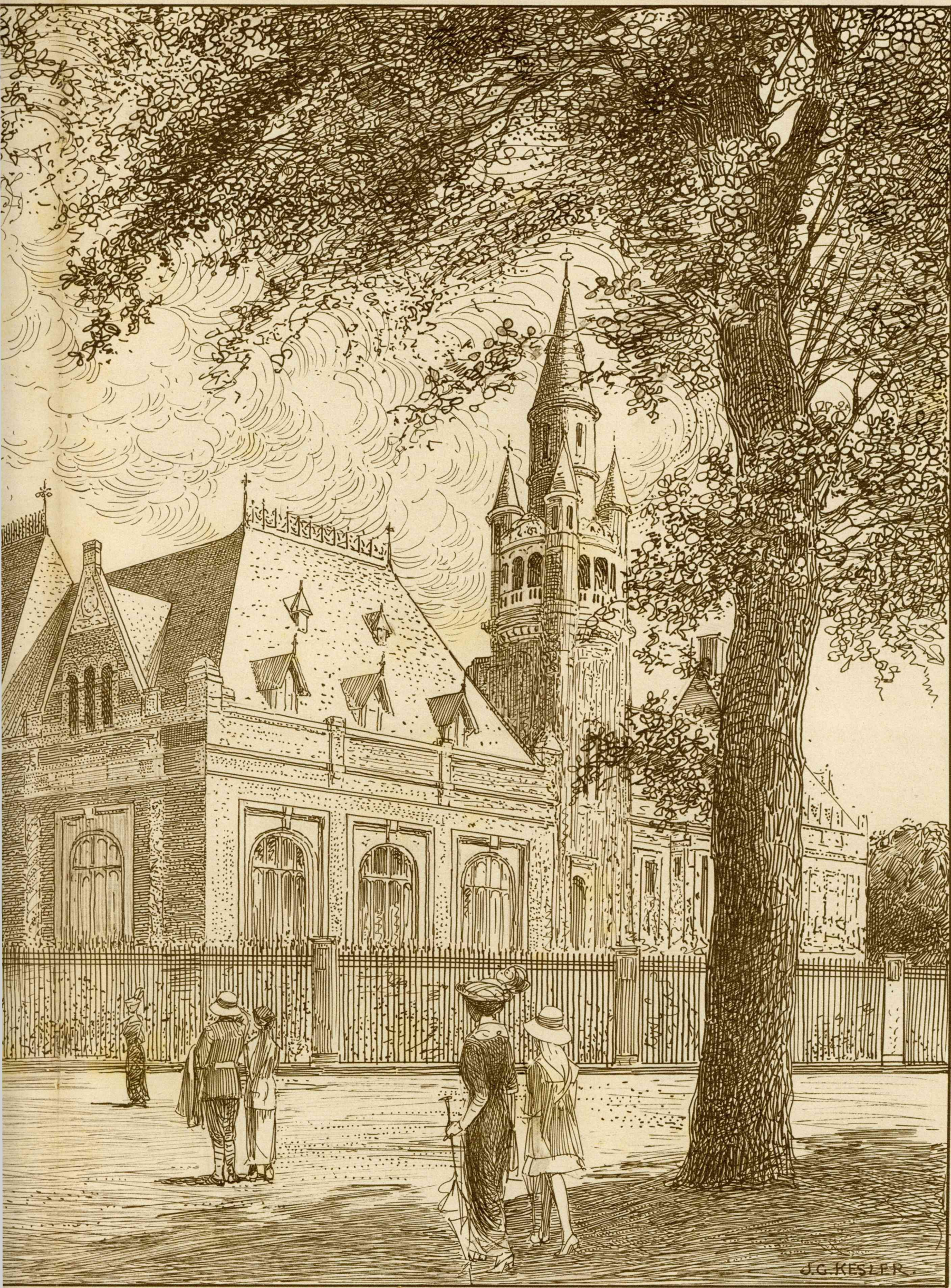
Bebel heeft de sociaal-democratische letterkunde verrijkt met enkele zeer veel gelezen werken. De voornaamste zijn „Unsre Ziele“ en „Die Fran und der Socialismus.“

(Foto Perscheidt).

DE ONTHULLING VAN HET STANDBEELD TER HERINNERING AAN HET DRIEVOUDIG BELEG VAN BELFORT.

DE VEREENIGING „VOOR DE JEUGD" te Amsterdam, die jaarlijks pl.m. 4000 kinderen 's avonds gezellig en nuttig bezighoudt om ze zodoende te onttrekken aan den verderfelijken invloed van het leven op straat, heeft dit jaar een aantal jongens en meisjes van 13-18 jaar in de gelegenheid gesteld eenige dagen te genieten van de heerlijke natuur. Daarvoor hebben de kinderen zelf gespaard. Het gemeentebestuur van Apeldoorn, heeft welwillend een der gemeentescholen beschikbaar gesteld. In de lokalen werden door de kinderen hunne bedjes van stroo gespreid, zooals op een van bijgaande kiekjes te zien is.

De meisjes 120 in getal waren gekampeerd van 21-29 Juli; de jongens 60 in getal van 29 Juli-5 Augustus.

© Onze ©
Foto-wedstrijd

De deelneming aan den wedstrijd is zóó groot geweest, dat het geen werk van een paar dagen is om alle inzendingen door te zien en de prijzen toe te wijzen.

De deelnemers zullen een tijdje geduld moeten oefenen.

De foto's van wijlen generaal Bergansius en het afscheidsfeest voor dr. Djajiding, in No. 6, alsmede de foto van mr. M. de Pinto in No. 8, waren van den Haagschen fotograaf

DE VEREENIGING „OOST EN WEST“, TE HAARLEM BIJEEN IN
FEESTELIJKE VERGADERING.

EEN NIEUWE MODE,
HOE DE DAMES VOORTAAN HAAR HORLOGES GAAN DRAGEN.

BEZOEK VAN H. M. DE KONINGIN AAN DE E. N. T. O. S.

SCHETS NAAR HET LEVEN

door L. C.

Helder stond de maan aan den wolkeloozen hemel. De zee was kalm. Alles ademde rust.

En aan het strand, ver van iedereen, zaten twee menschen, hand in hand, zonder te spreken. Wat konden woorden hier goedmaken? Niets.

Ze voelden, dat dit een laatst vaarwel was, dat hun liefde niet kon, niet mocht om de wereld.

Zij, die elkander zoo zielslief hadden, mochten elkaar niet toebehooren, moesten alleen blijven, ten koste van hun ziel, hun geluk, hun alles om de wereld.

Al 't mooie van hun groote, oprechte liefde werd vertrapt en beklad, hun heiligste gevoelens werden banaal genoemd, alles wat zij zoo innig mooi in zich voelden leven zonder dwang, hun heele samenvoelen, werd veracht door de wereld, die hen om hun doen bespottte en niet begreep, hun liefde vermoordde en verlaagde in hun oogen.

Zij voelden anders en hadden gedacht zoo voor elkaar te zijn, zonder ceremoniën, zonder meer, alleen geloovend in hun reine liefde, niet begrijpend, dat dat niet mocht, niet kon om de wereld.

En zoo de wereld wilde, konden zij niet, dan was

voor hun al 't mooie, innige verloren, waaraan zij meer waarde hechtten dan aan alles, wat wel mag.

En nu dit laatste samenzijn.

Lang hadden ze dit uitgesteld, omdat ze niet konden, niet vermochten de kracht te vinden, er een einde aan te maken. Hun handen waren ineengestrengeld, haar hoofd rustte tegen zijn schouder. Spreken konden ze niet en ze hadden elkaar niets meer te zeggen. Ze wisten beiden, dat dit hun ondergang zou zijn, dat niets hun leven meer mooi kon maken zonder elkaar. En de wereld trotseeren konden ze niet, 't was of die in drommen op hun aankwam om te kwelsen en te dooden. Daar konden ze niet tegenop. Ze waren bang voor de menschen, die hun dat geluk niet gunden, er niet in geloofden.

En zoo bleven ze uren zitten en durfden elkaar niet aankijken, hun handen hoe langer hoe vaster ineengeklemd, als konden ze daarmee hun wegstervend geluk tegenhouden.

Hun zielen loodzwaar, voelende het vreeselijke van dit laatste samenzijn, waar ze machteloos tegenover stonden.

Eindelijk stonden ze op.

Doodsche stilte om hun heen, geen geluid dan van de golven die rustig aan kwamen rollen. Ze liepen voort, terug naar alles, wat ze haatten, voelende hun vijand in de menschen.

Maar 't moest, zij waren niet voor elkander bestemd.

Hij, zich nog krachtig willende toonen om haar, voerde haar mee.

Zij, geheel willoos, liet zich sleepen, niet willende denken, dat dit hun afscheid zou zijn van hun liefde, die haar zoo mooi had toegeschreven.

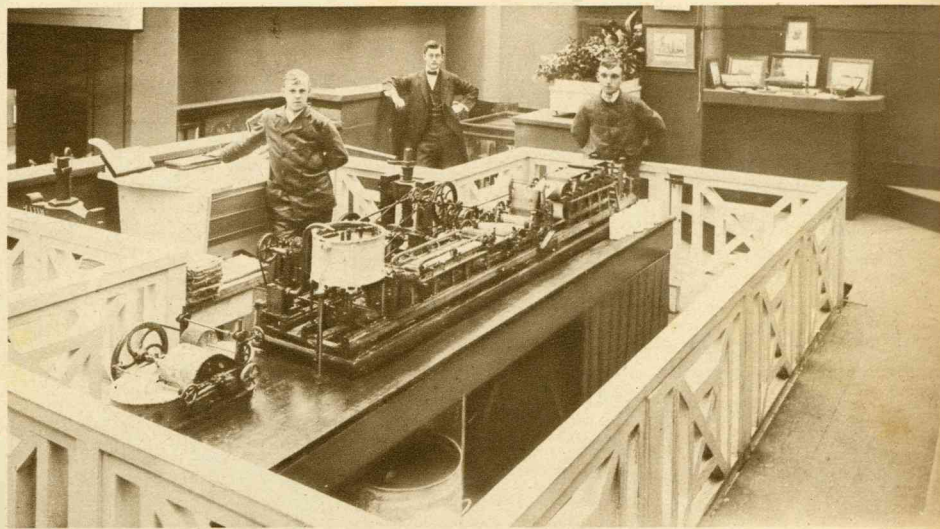
Dichtbij den boulevard, waar weer menschen liepen, bleven ze staan, wilden niet meer samen gezien worden.

Hij nam haar beide handen, keek haar nog éénmaal aan, lang, innig, drukte haar handen krampachtig, maar kon niets meer zeggen, draaide zich met een ruk om, en ging heen, zonder meer te kijken, gebroken, weer de wereld in, die hem zijn geluk had ontnomen.

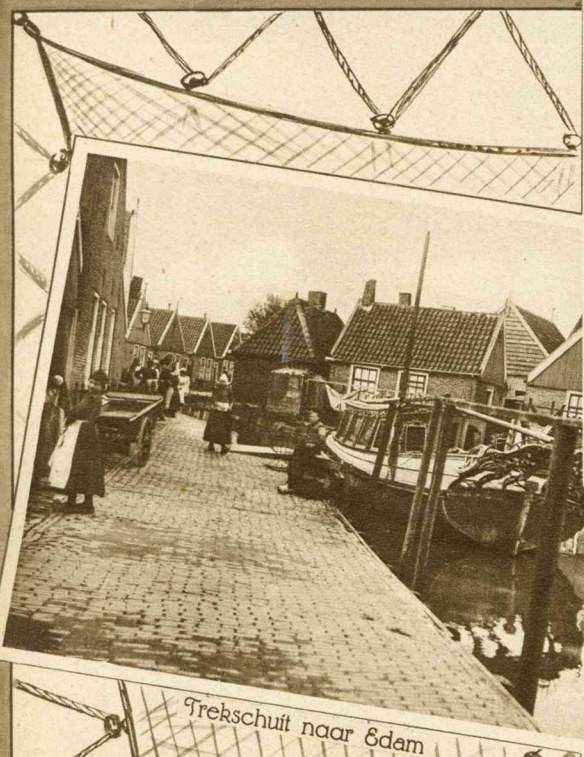
En zij had niet de macht hem tegen te houden, bleef versteend staan, en zag hem als in een droom wegsnellen.

Eénmaal nog probeerde ze hem terug te roepen, maar haar stem weigerde.

Ze bleef staan, langen tijd, zonder zich te bewegen, toen keerde ze zich om en liep voort, in gedachten, de wijde zee tegemoet, en zij voelde 't niet, zag alleen die wegsnellende gedaante, voelde niet, zich hoe langer hoe verder wegdrijven van land, ging, onbewust, den dood tegemoet, voelende haar onmacht tegen de wreede wereld, waar ze niet wilde zijn zonder hem.

VOLENDAM IN WERKPAK EN IN FEESTKLEED.

Trekschuit naar Edam

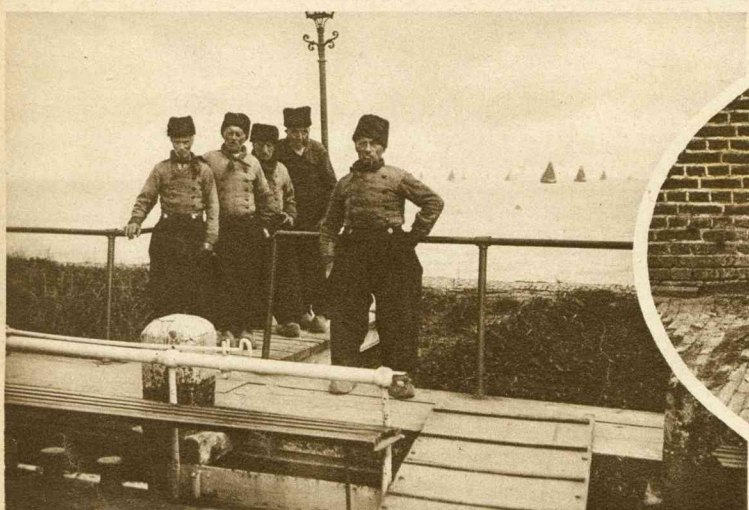
Een mooie eerepoort voor de 1913-feesten

Ik niet op een plaatje!

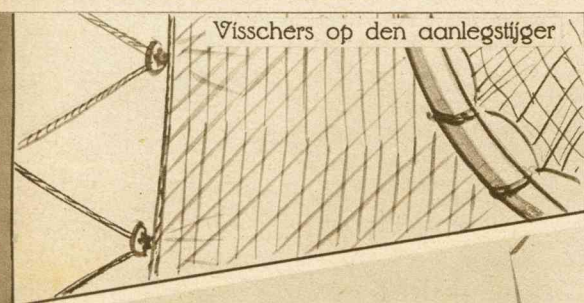
Dorpsstraat

Jong en oud

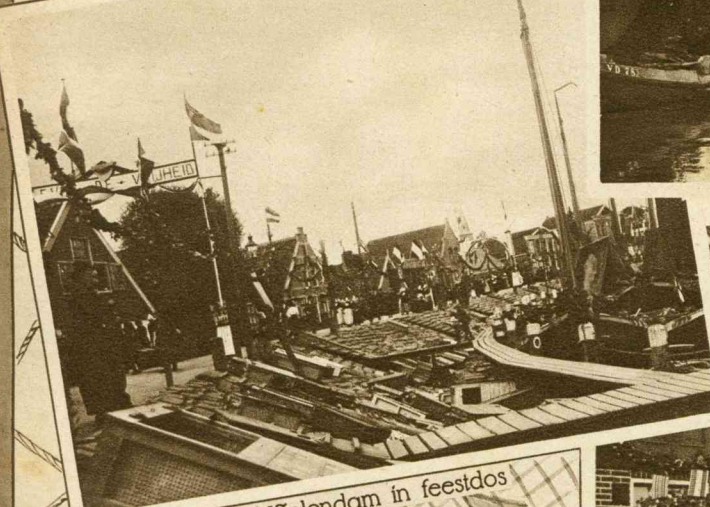
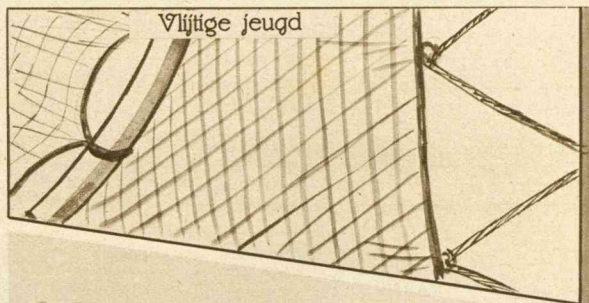
Vlijtige jeugd

Visschers op den aanlegstijger

De visschervloot thuis

Volendam in feestdos

Hoe de huizen versierd zijn

De Volendamsche als versieringsmotief

De heer Dubois,
afgetreden directeur van de Rijkspost-Spaarbank.

AFSCHEID.

Door D. M.

Langs het zonnige dijkje liep ze en keek over het kabelende water, wat blonk als zilver en 't felle zonnelicht. Aan den overkant lag het dorp; het spitse kerkje stak uit met de roode daken van huizen tusschen 't frissche groen der boomen... boomen in belovende pracht van bloesem. Lentebloei en lentegeuren waren rondom; Hedwig van Marken liep verder en keek naar al de bekende plekjes, plekjes waar ze reeds gedooft had, van haar prilste jeugd af, heel haar vreugdelooze kinderjaren waren hier weggedoed in één langen dag. Zij woonde met haar vader al jaren in 't dorp, vader, die er hoofdonderwijzer was. Op school scheen hij 'n goeden man, 'n best onderwijzer, maar thuis verdroeg Hedwig, zijn eenige dochter, zijn nukken. Het gaf aanleiding tot scènes, kleingeestig geknibbel over huishoudgeld en meer dergelijke toestanden. Jarenlang verdroeg ze... schikte ze... plooidde ze, in één sleur om te blijven in het dorp, wat ze lief had. Veel kennissen had ze er niet, de menschen mochten haar graag lijden, doch Meneer van Marken! Br... daar moesten ze niets van hebben. En 't plan was door haar hoofd gaan woelen de banden te verbreken... zich los te maken uit dit doodend bestaan. Ze had toch haar akte lager onderwijs... ze sprak goed haar Fransch... speelde piano... neen... ze wilde weg... weg... naar Indië als gouvernante... ze had een betrekking gekregen. Al was ze negen en twintig jaar, dan zou ze toch haar leven veranderen...

Na haar moeders' dood had ze ontslag uit de dorps-school genomen, was in de kleine huishouding, gaf alleen nog Fransche les.

's Middags aan tafel zei ze 't hem. Meestal zaten ze zwijgend, hij moe, kribberig van 't les geven, 't zich goed voordoende op school, dan barstte de bui over zijn dochter los.

Vader... ik wilde u spreken... ik heb een betrekking als gouvernante gekregen," viel ze dien middag met de deur in huis.

De fransche insektenkundige J. H. Fabre, die binnenkort 100 jaren oud wordt.

Pa van Marken schold juist op 't vleesch wat hij taai vond... liet van pure verbazing een deksel kletterend vallen.

„Wat zeg je... wat wil jij?”

In haar bleek, niet knap gezicht, fonkelden de blauwgrijze oogen, anders zacht starend, een ouwelijke verbiterde trek lijnde om haar mond. 't Blonde haar strekte ze uit de oogen.

„Ik blijf hier niet langer... over 'n maand ga 'k heen naar een familie in Indië, als gouvernante... kennissen van onzen dokter...”

Vloekend schoof hij zijn stoel naar achteren.

„Wat 'n dochter... wat 'n dochter! Dat laat een oude vader alleen zitten... al 't geld wat jij me gekost heb hè! Je leeren... je kleeren... je eten... o... wat 'n slechte meid! Maar ga heen... als je maar niet meer terugkomt... ééns er uit... altijd er uit!”

Na dien dag waren er steeds weer scènes voorgevallen... zoodat ze snakte naar 't oogenblik dat ze vertrekken zou. Ze had nog drukke dagen... voor haar uitzet zorgen... afscheid nemen.

En nu brak de dag aan, van haar heengaan uit Holland, wat ze achter liet, zonder prettige herinnering, een wrok in haar ziel over de verloren jaren in 't stille dorp... Ze was van 't dijkje afgedwaald en was den straatweg genaderd. Juist ging de school uit.

'n Paar boerekleuters op klompjes draafden achter juffrouw Hedwig, Mientje van den molen, klein wijs ding greep zachtjes haar hand.

„Juffer...”

„Zoo Mientje...”

„Magge we oe vandoavond gendag komme zegge?”

„Zeker... zeker... om zeven uur hè?” vriendelijkte Hedwig en ze streek over blonde vlaskopjes, nu stond er 'n heel groepje kinders om haar heen met eerbiedig gekijk, sommige zuigend, verlegen op vingers. „Juffer Hedwig van meester, die zoo vèr wegging héél naar 'n andere wereld!” hadden ze gehoord.

En 's avonds in 't prieeltje toen ze de zon juist purper rood en violet-goud sterven zag over 't groote weiland...

De heer Bussing,
nieuwbenoemd directeur der Rijkspostpaarbank.

kwamen drie kleuters op klompjesgetrip voorzichtig aan. Mientje van den molen vooruit... voorzichtig dragend een bouquet van lentebloemen, zacht geurend in avondkoelte; 'n afscheidsgeschenk voor juffer van meester...

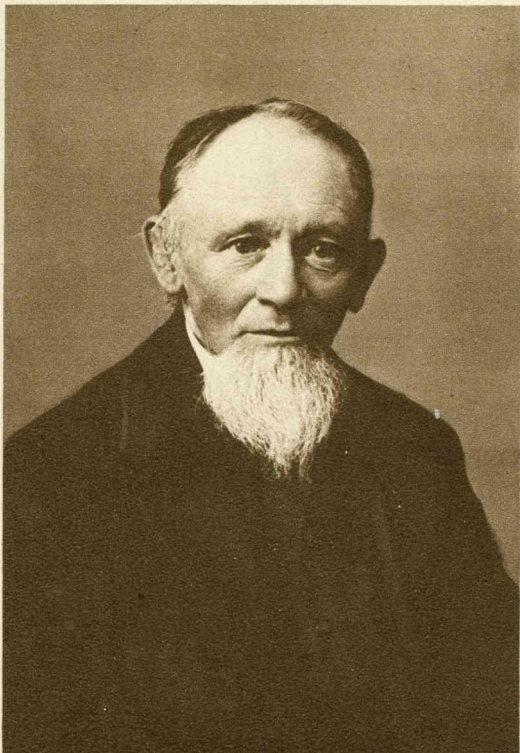
Haar oogen knipten, vól tranen, tranen die vielen langs haar bleek gelaat en welden uit haar hart vól liefde, arm, leeg gebleven door haar eenzaam leven. En gul dankte ze, zoende ze de gebruide wangen, drukte de kleine handjes, lette er niet op of die handjes smoezelig waren. En ze gaf hun chocolade, koekjes, bracht ze 'n eind naar huis. In den stillen avond die nu viel, klonken vroolijk hun stemmetjes... licht scheurend de stilte...

Op een der booten van „de Maatschappij Nederland” onder stoom, gereed om de reis naar Indië te aanvaarden, stond Hedwig van Marken en keek over 't groote water. 't Schip lag daar als gereed tot 'n feestelijk vertrek, glanzend, tintelend in 't gouden zonnelicht. Ze stond alleen. Een paar kennissen uit 't dorp hadden haar gebracht, nu moesten ze van 't schip. Maar haar vader was er niet; onverzoeenbaar op zijn dochter, die uit zijn egoïstisch bestaan was gegaan en hem achter liet. Maar ze wilde zich goed houden, dapper zijn... ze ging vól illusies naar 't land haar onbekend.

Driemaal reeds had de stoomfluit geklonken, de kapitein en de officieren stonden op de brug. Passagiers liepen heen en weer, sommige vroolijk lachend, andere bedroefd, zich dapper houdend... de meeste vrienden gingen mee tot IJmuiden.

En ze wuifde... wuifde met haar zakdoekje... recht-op... flink... ze had nu immers haar zin...? Holland wilde ze niet meer terugzien...

Doch alleen in haar couchette, zakte ze neer, met 't hoofd op 'n koffer, terwijl de dorrende bouquet, 't afscheidsgeschenk van de dorpskleuters, zachtjes haar wangen beroerde... de dorrende bloemen, die trilden door frissche koelte uit 't kleine venster.

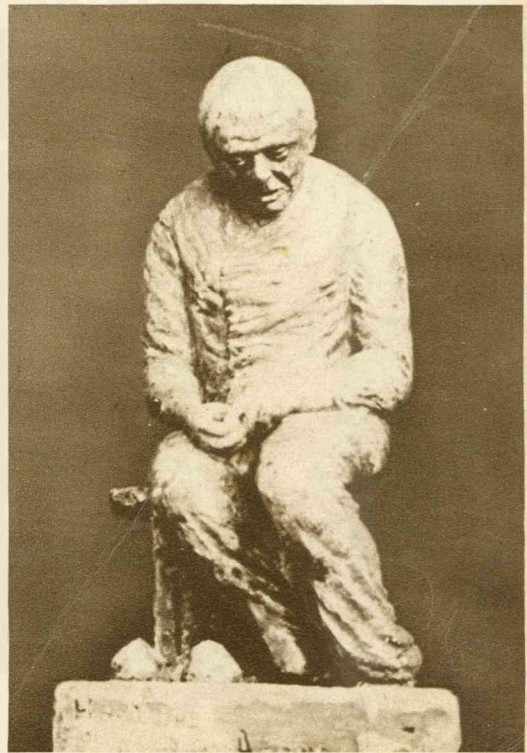

De heer B. OLDEKAMP te Meppel, die 50 jaren in dienst was van de uitgevers der Meppeler Courant.
(Foto J. Meyer, Meppel).

Het nieuwbeneemde Kamerlid voor Rotterdam I, de heer Gerritson en een verkiezingsreclame te zijnen behoeve.

De typische wijze waarop hier gebruik is gemaakt van de „moderne” reclame-teekenkunst mag wel eens gememoreerd worden. Het is een gelukkig verschijnsel dat onze teekenaars toonen dat zij ook op dit gebied zich door hunne buitenlandsche collega's niet laten overtroeven.

Henri de Vries als Ansig Arend in Heyerman's „Brand in de Jonge Jan”, geboetseerd door Johan Schmidt, A'dam.

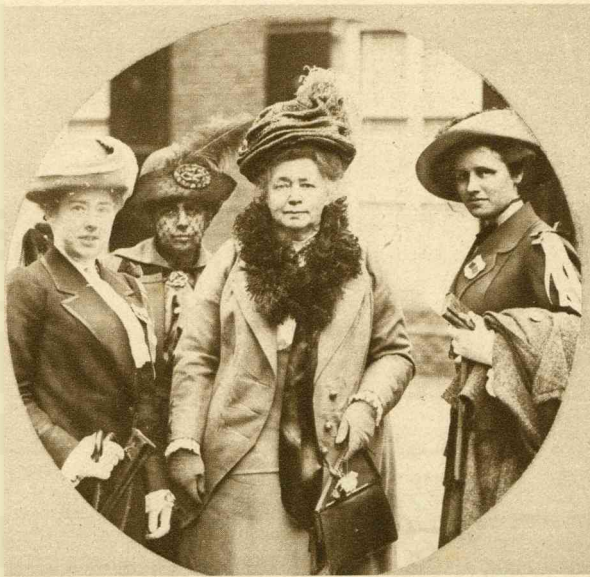
Het Twintigste Wereldcongres voor den Vrede.

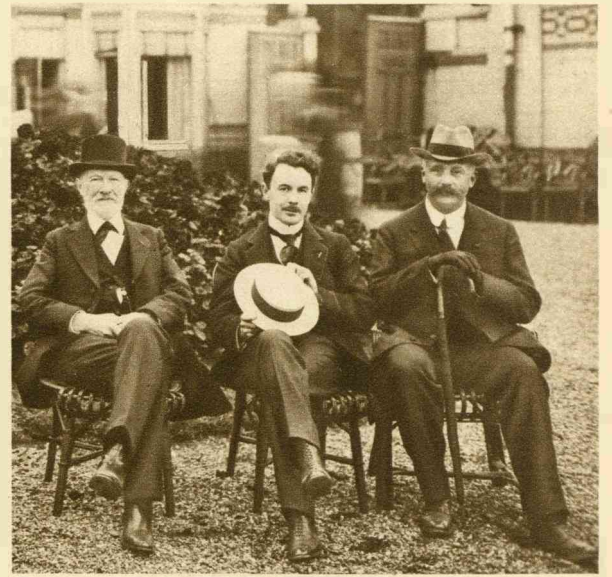
De Congresleden op het Haagsche Binnenhof.

Van links naar rechts: Baron Snouckaert van Schauburg, secretaris der commissie van ontvangst; Mr. M. de Pinto, voorzitter uitvoerend comité; Mr. Zimmerman, burgemeester van Rotterdam.

Bertha von Süttner,
met de haar vergezellende dames.

Van links naar rechts: Prof. de Louter, Voorz. v. h. Congres (in ons vorig nummer werd ten onrechte mr. de Pinto als zoodanig genoemd); v. d. Mandele, secr.-gen. uitv. comité; Jhr. mr. van Asch van Wijck, voorz. comm. van ontvangst.

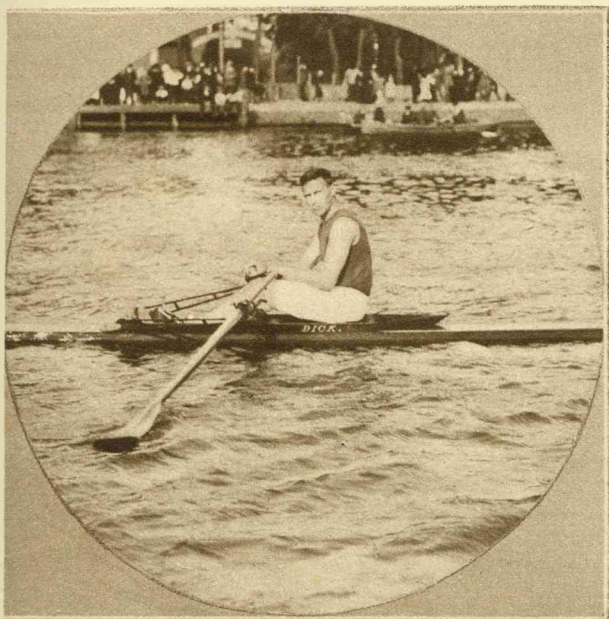
De ontvangst van het Congres te Rotterdam door het Gemeentebestuur.

DE VERRIEST-HULDE.
DE PASTOR DRUKT DE HANDEN ZIJNER VRIENDEN.

1813 FEEST TE LOENEN AAN DE VECHT. — INTOCHT VAN GRAAF VIORIS V.

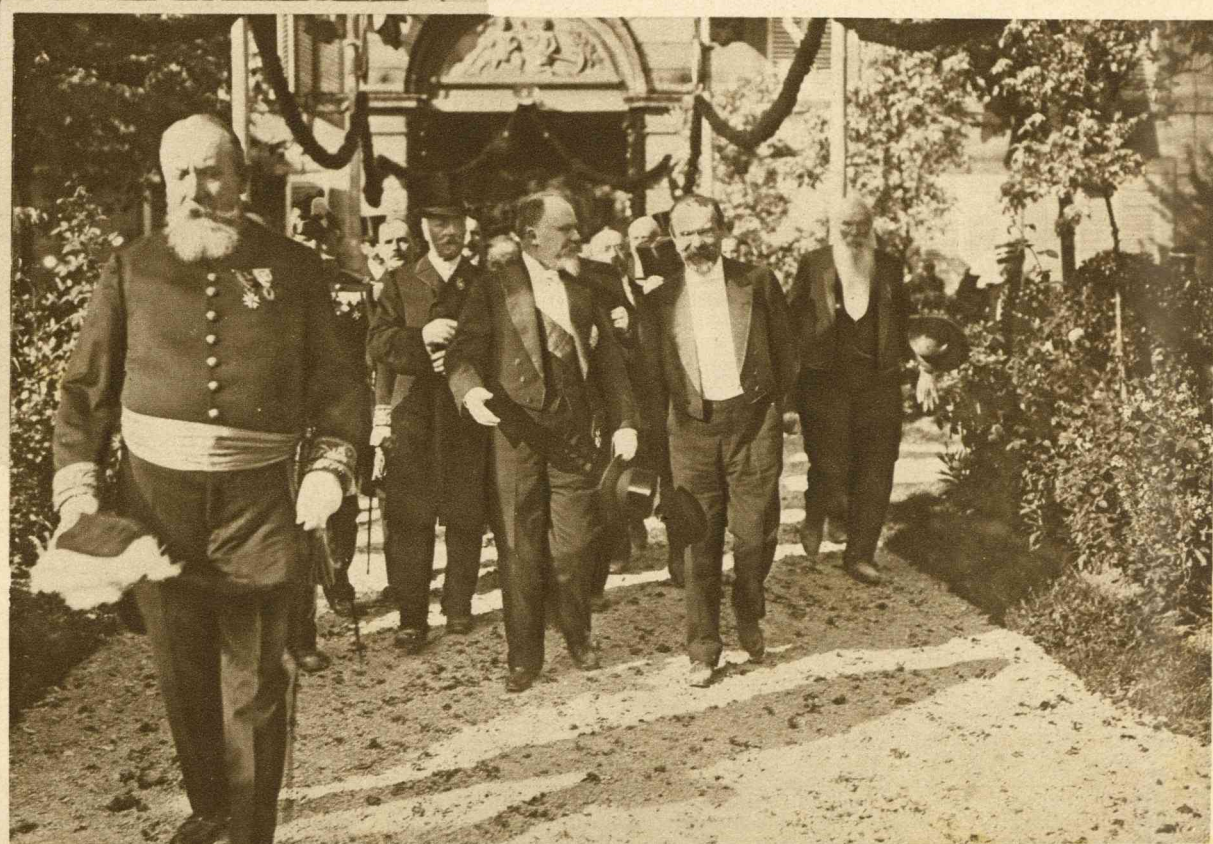

DE NEDERLANDSCHE ROEIERS DIE NAAR DE GENTSCHEN WEDSTRIJDEN GAAN.
Links: DE SCULLER VAN LAGA. *Rechts:* DE ACHT VAN LAGA.

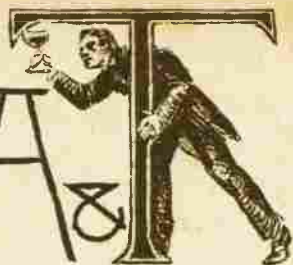
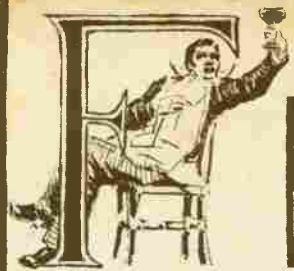
PRESIDENT POINCARÉ OP REIS.

Rechts:
BEZOEK AAN HET ZIEKENHUIS TE BAR LE DUC

Links: TE COMMERCEY.
DE PRESIDENT WENSCHT AUDEMARS GELUK
MET EEN WELGESLAAGDEN VLEGTOCHT.

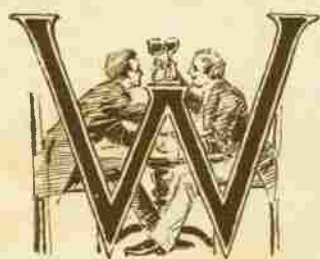

ERWERDA & NIEMAN

G WESTERMANN-13

UUNHANDELAREN